

ALGEMEEN BESTUUR

ONDERWERP

AB-voorstel
Rekenkameronderzoek
energiebesparingsplicht
waterschappen

PROGRAMMA

Voldoende en gezond
water

PORTEFEUILLEHOUDER

J. Lodders

Het Algemeen Bestuur besluit

1. Kennis te nemen van het rapport DoeMee-onderzoek energiebesparingsplicht bij waterschappen en de daarbij horende bijlagen.
2. De conclusie uit het onderzoek dat de lasten van de energiebesparingsplicht en de informatieplicht energiebesparing op dit moment niet opwegen tegen de baten te onderschrijven.
3. De eerste aanbeveling vanuit het onderzoek over het uitwisselen van kennis met andere waterschappen over energiebesparing over te nemen.

Korte samenvatting

De rekenkamer van Waterschap Zuiderzeeland nam deel aan het DoeMee-onderzoek van de Vereniging van Rekenkamers. Dit collectieve benchmarkonderzoek ging over de energiebesparingsplicht en informatieplicht energiebesparing en hoe waterschappen deze ervaren. Het Algemeen Bestuur wordt voorgesteld de conclusies uit het rapport te onderschrijven en de aanbeveling om kennis uit te wisselen en te leren van andere waterschappen over te nemen.

Relevante kaders

Energiebesparingsplicht en de informatieplicht energiebesparing
Energiesstrategie 2022 water en energie verbinden
Klimaataanpak Waterschap Zuiderzeeland

Lelystad, 2 december 2025

het college van Dijkgraaf en Heemraden,

de secretaris-directeur,
ing. W. Slob MSc.

de dijkgraaf,
ir. H.C. Klavers.

Aanleiding

In 2024 was er op initiatief van de Vereniging van Rekenkamers (VRR) een DoeMee-onderzoek naar de energiebesparingsplicht en de informatieplicht energiebesparing voor omgevingsdiensten, gemeenten en provincies. Hier deden 109 rekenkamers aan mee. Waterschappen maakten geen deel uit van dit onderzoek. Omdat waterschappen ook aan de energiebesparingsplicht moeten voldoen en inzicht hierin gewenst was, heeft de VRR ook onderzoek gedaan naar de energiebesparingsplicht en informatieplicht bij waterschappen. De Rekenkamer van Waterschap Zuiderzeeland nam deel aan dit DoeMee-onderzoek. Een deel van de aanbevelingen vanuit het onderzoek zijn voor de VRR en een deel voor de waterschappen.

Beoogd effect

Aandacht voor het belang van energiebesparing bij waterschappen.

Onderbouwing beslispunten

- 1.1. Onderzoeken van de Rekenkamer hebben tot doel het lerend vermogen van het waterschap te versterken.** De Rekenkamer van Waterschap Zuiderzeeland nam deel aan het DoeMee-onderzoek van de Vereniging van Rekenkamers. Dit collectieve benchmarkonderzoek ging over de energiebesparingsplicht, de informatieplicht energiebesparing en hoe waterschappen deze ervaren.
- 2.1 Als waterschap onderschrijven we de conclusie dat de lasten op dit moment niet opwegen tegen de baten van de energiebesparingsplicht en de informatieplicht energiebesparing.** De meerwaarde kan worden verhoogd door de kaders van de verplichting beter te laten aansluiten op de uitvoeringspraktijk van de waterschappen. De energiebesparingsplicht stuurt voornamelijk op isolatie, het plaatsen van LED-verlichting en bewegingssensoren. Als waterschap komen we de plicht op het gebied van energiebesparing na. Ook bij renovatie worden energiebesparende maatregelen standaard doorgevoerd. Hierbij hanteren we een langere terugverdientijd dan wettelijk verplicht, dit betekent dat we meer energiebesparende maatregelen nemen dan de maatregelen die voortvloeien uit de energiebesparingsplicht. Er is voor ons dus geen extra winst te behalen uit de energiebesparingsplicht. Het meeste energieverbruik binnen ons waterschap komt voor rekening van de gemalen. Zeker in natte jaren. Met het project flexibel en datagedreven malen, zetten we in op het zo efficiënt mogelijk omgaan met de energie. Hiermee wordt het bemalingsregime beter afgestemd op o.a. energieprijzen, weersvoorspellingen en de beschikbaarheid van (eigen) duurzame energie.
- 3.1 In het rapport staan twee aanbevelingen voor de waterschappen. De eerste aanbeveling uit het DoeMee-onderzoek is om als Algemeen Bestuur aan het Dagelijks Bestuur te vragen in gesprek te gaan met andere waterschappen om kennis uit te wisselen en van elkaar te leren en op basis daarvan een lijst op te stellen met winstkansen om energie te besparen.** Waterschap Zuiderzeeland onderschrijft de noodzaak om kennis uit te wisselen en te leren van andere waterschappen en neemt deze aanbeveling over. Via de Unie van Waterschappen is dit ook iets wat op ambtelijk en bestuurlijk niveau gebeurt. Ambtelijk neemt het waterschap deel aan diverse werkgroepen en leergemeenschappen op het gebied van energie(besparing) en klimaatneutraliteit. Hierin dragen we ook eigen voorbeelden aan, bijvoorbeeld rondom Windpark Hanze. Daarnaast is het waterschap onderdeel van de Regionale Energiestrategie (RES) Flevoland waarin ook van elkaar wordt geleerd en ingezet op energiebesparing. Ook is het traject rond de energiebesparingsplicht in samenwerking met de Unie van Waterschappen doorlopen. De uitwisseling van kennis rondom energie(besparing) en klimaatneutraliteit is en blijft waardevol.

- 3.2 De tweede aanbeveling uit het DoeMee-onderzoek is om als dagelijks bestuur ook mogelijkheden te onderzoeken om energiebesparende maatregelen, eventueel als waterschappen gezamenlijk, te treffen in combinatie met groot onderhoud of vervanging van onderdelen.** Energiebesparing heeft bij het waterschap de aandacht als het gaat om groot onderhoud of vervanging van onderdelen. Hierbij ligt het ambitieniveau bij ons waterschap meestal hoger dan de wettelijke plicht. Daarbij is het onderdeel van de reguliere werkzaamheden en behoeft geen extra inspanning. Deze aanbeveling wordt om die reden niet overgenomen.
- 3.3 Vanuit de Rekenkamer wordt aandacht gevraagd voor twee zaken. Ten eerste voor het vaststellen van doelen en beleid ten aanzien van energiebesparing incl. het vaststellen van een ambitieniveau door het AB. De Rekenkamer geeft aan dat er al veel gebeurt maar dat zaken explicieter kunnen worden vastgelegd en vastgesteld.** In 2022 is in het AB de Energiestrategie vastgesteld. In de Energiestrategie zijn concrete doelen en ambities geformuleerd voor de energietransitie van het waterschap. Hierin staat dat het waterschap op jaarbasis net zo veel duurzame energie opwekt als dat het gebruikt (eind 2025 voor primaire processen), we maximaal gebruik maken van de duurzame energie die we zelf opwekken en duurzame energie en onze assets beschikbaar stellen voor de energietransitie in de regio. Hiermee blijven we als waterschap inzetten op energiebesparing. Daarnaast zetten we de komende periode in op het mitigeren van de effecten van netcongestie, om zo ook de komende tien jaar onze processen niet te laten beïnvloeden door de schaarse netcapaciteit.
- Daarnaast hebben we als waterschap te maken met uitbreiding door (stedelijke) ontwikkeling, waardoor in de toekomst meer afvalwater verwerkt moet worden. Ook zijn we afhankelijk van de hoeveelheid regen die per jaar valt en daarmee de hoeveelheid energie die nodig is om water weg te pompen. Hierdoor is het lastig te voorspellen hoeveel energie in de toekomst exact nodig is. Uitgangspunt van ons beleid is dat we onze processen op de meest energiezuinige manier en klimaatneutraal uitvoeren. Gelet op de borging van doelen in de Energiestrategie en de lastig te voorspellen energievraag, wordt deze aanbeveling niet overgenomen.
- 3.4 Daarnaast geeft de Rekenkamer in haar aanbiedingsbrief aan dat er een start is gemaakt met het voldoen aan de wettelijke energiebesparingsplicht en implementatie/ uitvoeren van maatregelen hiervoor. De Rekenkamer adviseert aan het AB om de voortgang te monitoren middels de P&C cyclus.** Het AB wordt op verschillende manieren over dit onderwerp geïnformeerd. Via de evaluatie van de Klimaataanpak, via de Klimaatmonitor van de Unie van Waterschappen en via de P&C-cyclus. In de P&C-cyclus wordt onder meer gerapporteerd over energieneutraliteit in relatie tot de doelstellingen uit de Energiestrategie. De Klimaatmonitor brengt jaarlijks de voortgang van waterschappen en de gehele waterschapssector op de ambities voor klimaat en duurzaamheid in beeld. Voor ons waterschap geeft dit inzicht in de voortgang en is dit een sturingsinstrument voor beleid en projecten op het gebied van klimaatneutraliteit, circulariteit en duurzaam opdrachtgeverschap. Het AB ontvangt deze informatie jaarlijks. Het detailniveau van veel van de maatregelen die voortvloeien uit de energiebesparingsplicht is dusdanig hoog dat hierover rapporteren aan het AB niet wenselijk is. Deze informatie is niet bestuurlijk en het rapporteren zou extra administratieve lasten met zich meebrengen. De huidige manieren van informeren, via de evaluatie Klimaataanpak, de Klimaatmonitor en onderwerpen via de P&C cyclus brengt het AB in staat de voortgang te monitoren. Deze aanbeveling wordt daarom niet overgenomen.

Alternatief

Geen

Risico's en kanttekeningen

Geen

Financiën en capaciteit

Niet van toepassing

Begrotingswijziging

Niet van toepassing

Communicatie

Geen

Bijlagen

- a. Aanbiedingsbrief Rekenkamer DoeMee onderzoek energiebesparingsplicht bij waterschappen
- b. Rapport DoeMee onderzoek energiebesparing
- c. Benchmark Zuiderzeeland
- d. Factsheet Zuiderzeeland